LÖG

um járnblendiverksmiðju í Hvalfirði.

FORSETI ÍSLANDS

gjörir kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og ég staðfest þau með samþykki mínu:

1. gr.

Ríkisstjórnin skal beita sér fyrir stofnun hlutafélags, er reisi og reki verksmiðju að Grundartanga í Hvalfirði til framleiðslu á kísiljárni og hafi með höndum þá framleiðslu og tengdan atvinnurekstur.

2. gr.

Til samvinnu um stofnun eða starfsemi hlutafélags samkvæmt 1. gr. skal ríkisstjórninni heimilt að kveðja hvers konar aðra aðila, sem áhuga hafa á málinu. Þó skal ekki minna en 51% af hlutafé félagsins jafnan vera í eigu ríkisins og stjórn þess skipuð fulltrúum ríkisins að meirihluta, nema samþykki Alþingis komi til.

3. gr.

Í sambandi við hlutafélag samkv. 1. gr. er ríkisstjórninni heimilt:

1. Að leggja fram allt að jafnvirði 13.2 milljóna bandaríkjadollara í íslenskum krónum, til að eignast 55% af hlutafé í félaginu. Einnig er henni heimilt að taka lán í sama skyni.
2. Að kaupa eða láta kaupa jarðnæði við Grundartanga í Hvalfirði, er leigt verði félaginu, eftir því sem þarfir verksmiðju þess krefjast, sbr. 10. gr.
3. Að láta byggja og reka höfn við Grundartanga í Hvalfirði, sem félagið hafi aðgang að, og kaupa eða láta kaupa nauðsynleg landsréttindi höfninni til handa, sbr. 10. gr.
4. Að sjá um að leggja veg að hinu fyrirhugaða verksmiðju- og hafnarsvæði við Grundartanga.
5. Að láta leggja raflínu að hinu fyrirhugaða verksmiðju- og hafnarsvæði við Grundartanga, til flutnings á rafmagni til byggingar verksmiðju félagsins og hafnarinnar og til almennra nota þar á staðnum.
6. Að veita félaginu lán í sambandi við byggingu verksmiðjunnar, að fjárhæð allt að jafnvirði 24.2 milljóna norskra króna, með þeim kjörum, sem ríkisstjórnin ákveður, eða leggja fram sömu fjárhæð til aukningar á hlutafé þess, gegn samsvarandi lánum eða framlögum frá samstarfsaðilum hennar að tiltölu við hlutafjáreign þeirra. Ríkisstjórninni er heimilt að taka lán í þessu skyni.
7. Að lækka stimpilgjöld og þinglýsingargjöld vegna stofnlána, sem félagið tekur í sambandi við byggingu verksmiðjunnar.

4. gr.

Íslenska ríkið og þeir aðilar, sem kvaddir eru til samstarfs samkv. 2. gr., skulu vera fullgildir stofnendur hlutafélagsins, án tillits til ákvæðis 3. málsliðar 2. málsgr. 4. gr. laga nr. 77/1921, um hlutafélög. Tala stofnenda skal og óháð ákvæðum 1. málsliðs sömu málsgreinar. Rétt er að skrásetja félagið þegar er það hefur verið stofnað, án tillits til þess, hvernig þá stendur á um innborgun lofaðs hlutafjár.

Tala hluthafa í félaginu skal óháð takmörkunum í almennum hlutafélagalögum, svo og réttur hluthafa til að neyta atkvæðisréttar fyrir allt atkvæðisbært hlutafé sitt.

Hlutabréf í félaginu skulu hljóða á nafn.

5. gr.

Fulltrúar í stjórn hlutafélagsins skulu skipaðir eða kjörnir á aðalfundi til árs í senn, svo og varamenn þeirra.

Fulltrúar í stjórn félagsins mega vera erlendir ríkisborgarar og búsettir erlendis, þó ekki sá meirihluti, sem áskilinn er í 2. gr. að framan.

Stjórnarmenn þurfa ekki að eiga sjálfir hlut í félaginu.

6. gr.

Ríkisstjórninni er heimilt að gera samninga innan ramma þessara laga við þá aðila, sem kvaddir eru til samstarfs samkv. 2. gr. að framan, og að kveða þar á um þær skuldbindingar af hálfu ríkisins og aðilanna, sem taldar eru nauðsynlegar og viðeigandi í sambandi við samvinnu þeirra um hlutafélagið og starfsemi þess, þar á meðal varðandi framkvæmd 7.—9. gr. að neðan. Gildistími ákvæða 7.—9. gr. skal vera eftir því sem ríkisstjórnin ákveður, og ekki skemmri en fimmtán ár frá stofnun hlutafélagsins.

Samningar þeir, er ríkisstjórnin gerir samkvæmt 1. málsgr. um grundvallaratriði samstarfsins, skulu birtir í B-deild Stjórnartíðinda.

Í samræmi við 1. málsgr. er ríkisstjórninni heimilt að semja við samstarfsaðila sína í hlutafélaginu um gagnkvæmar skuldbindingar til að tryggja félaginu fjármagn til að ljúka byggingu á verksmiðju með tveimur 30—45 MW bræðsluofnum fyrir kísiljárn og hefjast handa um rekstur hennar, þ. e. það fjármagn, sem við kann að þurfa umfram stofnhlutafé og lán skv. 6. tölul. 3. gr. ásamt stofnlánum frá utanaðkomandi aðilum, er verði ekki lægri en jafnvirði 320 milljóna norskra króna að samanlögðum höfuðstól. Er ríkisstjórninni heimilt að taka lán í þessu skyni og endurlána félaginu með kjörum, sem hún ákveður, eða að taka ábyrgð á lánum, sem félaginu eru útveguð, gegn sams konar aðgerðum af hálfu samstarfsaðilanna eftir réttu hlutfalli við hlutafjáreign hvers um sig.

7. gr.

Hlutafélagi samkv. 1. gr. ber að greiða tekjuskatt og eignarskatt og önnur opinber gjöld, sem almennt eru á lögð hér á landi, eftir þeim reglum, sem um þau gilda samkvæmt lögum á hverjum tíma, nema að því leyti, sem mælt er á annan veg í lögum þessum.

Verði lagareglum um tekjuskatt og eignarskatt eða önnur opinber gjöld breytt frá því, sem nú er, skal hlutafélagið jafnan eiga sama rétt og aðrir íslenskir aðilar, sem hafa hliðstætt rekstrarform og stunda hliðstæða starfsemi, til að njóta þeirra hlunninda, sem um er að ræða eftir hinum breyttu reglum, og því ekki íþyngt með álögum umfram þessa aðila.

Eftirfarandi reglur skulu gilda gagnvart hlutafélaginu að því er varðar skatta á nettótekjur og aðra skatta, sem að neðan greinir, án tillits til breytinga, sem verða kunna á almennum lögum um þá skatta:

1. Félaginu skal jafnan heimilt að halda varasjóð myndaðan af skattfrjálsum framlögum að því marki, sem um ræðir í 2. málsgr. 17. gr. gildandi laga um tekjuskatt og eignarskatt (nr. 68/1971, sbr. lög nr. 7/1972), og eftir þeim reglum, er gilda um slíkan varasjóð samkvæmt þeim lögum.

2. Félaginu skal jafnan heimilt að draga frá hreinum tekjum sínum á ári hverju sem svarar allt að 10% af nafnverði hlutafjár þess með sama hætti og um getur í 1. málsgr. 17. gr. gildandi tekjuskattslaga. Má sá frádráttur vera fyrir fjárhæðum, er félagið borgar út jafnóðum sem arð á því ári, og/eða fjárhæðum, er félagið leggur til hliðar á árinu í sjóð til fjárfestingar og rekstrarþarfa. Úr sjóði þeim, sem lagður er til hliðar samkvæmt ákvæði þessu, má síðar úthluta arði og greiða hann, án þess að slíkt skerði rétt félagsins til frádráttar vegna útborgaðs arðs á því ári, er greiðsla fer fram.
3. Félaginu skal jafnan heimilt að auka hlutafé sitt með útgáfu jöfnunarhlutabréfa án þess að nafnverð þeirra teljist til skattskyldra tekna hjá hluthöfum þess, innan þeirra marka, sem um ræðir í 2. málsgr. D-liðs 1. málsgr. 7. gr. gildandi tekjuskattslaga.
4. Félagið skal greiða árlegt landsútsvar, er nemi 0.5% hið mesta af rekstrarútgjöldum þess næstliðið almanaksár samkvæmt ákvæðum skattalaga (þar með taldar fyrningar og vöru- og efnisnotkun), þó ekki af hærri upphæð en sem nemi bruttótekjum félagsins á árinu. Verður landsútsvarið lagt á atvinnurekstur félagsins sem heild og kemur í stað aðstöðugjalds á þann rekstur samkv. V. kafla laga nr. 8/1972, um tekjustofna sveitarfélaga, og annarra gjalda, er leysa kynnu aðstöðugjaldið af hólmi.

8. gr.

Um skattskyldu erlendra aðila, sem kvaddir eru til samvinnu samkvæmt 2. gr. laganna og eiga hlut í félaginu eða láta því í té tæknilega aðstoð eða aðstoð við sölu á afurðum þess, skal fara eftir ákvæðum þeirra tvísköttunarsamninga, sem í gildi eru milli Íslands og heimaríkja þessara aðila. Í þeim tilvikum, sem slíkum tvísköttunarsamningum er ekki til að dreifa, er ríkisstjórninni heimilt að beita í þessu efni ákvæðum þeirra tvísköttunarsamninga, sem í gildi eru á hverjum tíma milli Íslands og Noregs eða Íslands og Bandaríkjanna, eftir því sem hún ákveður nánar. Jafnframt skulu eftirfarandi reglur gilda gagnvart ofangreindum aðilum, án tillits til breytinga á íslenskum skattalögum:

1. Tekjuskattur erlendra hluthafa í félaginu vegna arðs af hlutareign þeirra, sem skattskyldur er samkvæmt gildandi tekjuskattslögum eða síðari lögum um tekjuskatt, skal vera 5% — fimm af hundraði, nema lög eða milliríkjasamningar kveði á um lægra gjald, enda eigi viðkomandi hluthafi ekki minna en sem svarar 10% af útistandandi hlutafé félagsins. Ber félaginu að halda skatti þessum eftir við útborgun arðsins og skila honum til hlutaðeigandi yfirvalda á greiðsluárinu. Í þessu sambandi ber að meðhöndla úthlutun á verðmætum til hluthafa við slit á félaginu eða sölu á hlutabréfum sem innlausn á hlutabréfum, og skal ágóði til hluthafanna, sem um er að ræða, metinn sem tekjur af innlausninni og skattlagður sem arður.
2. Þeir erlendu aðilar, sem að ofan greinir, skulu ekki taldir hafa fasta starfsstöð á Íslandi vegna umgetinna tengsla sinna við félagið, og greiðslur til þeirra í formi þjónustugjalda, sölulauna, umboðslauna, leyfisgjalda og vaxta skulu ekki háð sköttun á Íslandi.

9. gr.

Innflutningur af hálfu hlutafélagsins á byggingarefni, vélum og búnaði og öðrum fjárfestingarvörum og varahlutum til verksmiðju félagsins og rekstrar hennar og tengdra mannvirkja skal undanþeginn aðflutningsgjöldum og söluskatti á innflutning. Ríkisstjórninni er heimilt að fella niður eða endurgreiða aðflutningsgjöld og/eða söluskatt af vöru eða þjónustu, sem keypt er innanlands vegna byggingar verksmiðj-

unnar, í þeim tilgangi að efla aðstöðu innlendra aðila til samkeppni um verkefni í sambandi við bygginguna.

Innflutningur af hálfu hlutafélagsins á hráefnum og rekstrarvörum, sem beinlínis eru notaðar í framleiðslu á útflutningsvörum frá verksmiðjunni, skal undanþeginn tollum á innflutning og útflutning og söluskatti á Íslandi, svo og sala til útlanda á framleiðsluvörum félagsins.

Rafmagn til rekstrar verksmiðjunnar skal undanþegið söluskatti og öðrum gjöldum í sambandi við sölu eða notkun raforku.

10. gr.

Höfn við verksmiðjusvæðið að Grundartanga, sbr. 3. tölul. 3. gr., skal vera í eigu sérstaks hafnarsjóðs, sem sveitarfélög í nágrenninu stofna til samkvæmt ákvæðum hafnalaga, og tryggi hafnarsjóðurinn hlutafélaginu viðeigandi afnot hafnarinnar með kjörum, sem ríkisstjórnin samþykkir.

Ríkisstjórninni er heimilt að ákveða, að hafnarsjóðurinn verði eigandi að jarðnæði verksmiðjunnar við Grundartanga, sbr. 2. tölul. 3. gr., og leigi það hlutafélaginu með kjörum, sem ríkisstjórnin samþykkir.

11. gr.

Hlutafélaginu ber að gera varúðarráðstafanir til að varna tjóni á umhverfi verksmiðjunnar við Grundartanga af hennar völdum, og skulu hönnun verksmiðjunnar, bygging og rekstur í öllu vera í samræmi við núgildandi og síðari lög og reglugerðir hér á landi varðandi mengunarvarnir og náttúruvernd og öryggi, heilbrigði og hreinlæti á vinnustað, og þá staðla, sem settir eru samkvæmt þeim.

Áður en framleiðsla hefst skal gerð líffræðileg athugun á umhverfi verksmiðjunnar, þannig að fylgjast megi með áhrifum hennar á lífríkið. Ríkisstjórnin ákveður tilhögun athugunarinnar að fengnum tillögum Náttúruverndarráðs, og skal hlutafélagið greiða allan kostnað við framkvæmd hennar.

12. gr.

Við járnblendiverksmiðjuna starfi samstarfsnefnd skipuð þremur fulltrúum frá hvorum, stjórn verksmiðjunnar og starfsliði hennar, ásamt jafnmörgum varamönnum. Hlutverk samstarfsnefndar er að efla samvinnu fyrirtækisins og starfsliðs þess, vera báðum til ráðuneytis og gera tillögur um bættan aðbúnað, heilbrigði og öryggi starfsliðs og hagkvæmni í rekstri fyrirtækisins.

13. gr.

Iðnaðarráðherra fer með mál, sem snerta eignaraðild ríkisins í hlutafélaginu.

14. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi. Jafnframt falla úr gildi lög nr. 10 26. apríl 1975, um járnblendiverksmiðju í Hvalfirði, er lög þessi leysa af hólmi.

Fylgiskjal.

AÐALSAMNINGUR

milli

RÍKISSTJÓRNAR ÍSLANDS

og

ELKEM-SPIGERVERKET A/S

SAMNINGUR gerður hinn 8. dag desembermánaðar 1976 milli

RÍKISSTJÓRNAR ÍSLANDS (hér eftir nefnd „ríkisstjórnin“)
og

ELKEM-SPIGERVERKET A/S, sem er norskt hlutafélag og hefur aðalaðsetur sitt að Middelthunsgate 27, Osló, Noregi (hér eftir nefnt „ES“).

MEÐ ÞVÍ að ríkisstjórnin óskar að koma á fót iðjuveri til framleiðslu á kísiljárni á Íslandi, þar sem notað verði rafmagn frá íslenskum orkuverum á grundvelli samnings til langs tíma;

MEÐ ÞVÍ að með lögum nr. 10 26. apríl 1975, um járnblendiverksmiðju í Hvalfirði („heimildarlögunum“), fól Alþingi ríkisstjórninni að hefjast handa um stofnun hlutafélags, er hefði að markmiði að reisa og reka slíkt iðjuver, í samvinnu við aðra aðila, er áhuga hefðu á því fyrirtæki, og setti tilteknar reglur og veitti tilteknar heimildir varðandi skipulag og starfsemi hlutafélagsins;

MEÐ ÞVÍ að ríkisstjórnin og Union Carbide Corporation, sem er hlutafélag stofnað að lögum New York ríkis og hefur aðalaðsetur sitt að 270 Park Avenue, New York, New York, Bandaríkjum Norður-Ameríku („Union Carbide“), gerðu með sér aðalsamning hinn 28. apríl 1975 um samvinnu um ofangreint fyrirtæki og stofnuðu sama dag, á grundvelli heimildarlaganna, íslenskt hlutafélag með nafninu Íslenska járnblendifélagið hf., er hefur aðalsetur sitt að Grundartanga í Skilmannahreppi í Borgarfjarðarsýslu, en hlutafélag þetta („Járnblendifélagið“) er löglega skrásett í því lögsagnarumdæmi;

MEÐ ÞVÍ að með samningi dags. 9. júlí 1976 hefur Union Carbide gengið úr Járnblendifélaginu og framselt hlutabréf sín í félaginu til ríkisstjórnarinnar, sem hefur afhent þau Járnblendifélaginu til ráðstöfunar, og Union Carbide verið leyst frá öllum skuldbindingum varðandi fyrirtækið;

MEÐ ÞVÍ að ES hefur um hönd framleiðslu á járnblendiefnum í Noregi og selur þá framleiðsluvöru um allan heim, og er í aðstöðu til að láta í té víðtæka tæknikunnáttu og söluaðstoð í þágu Járnblendifélagsins og fyrirhugaðs iðjuvers þess;

MEÐ ÞVÍ að ES er reiðubúið til að gerast aðili að Járnblendifélaginu og vinna að því með ríkisstjórninni að koma upp iðjuveri félagsins, á þeim grundvelli, sem lagður hefur verið með heimildarlögunum, og eftir því sem á er kveðið í samningi þessum;

GERA ríkisstjórnin og ES (hér á eftir einu nafni nefnd „aðilarnir“) hér með eftirfarandi samning:

I. KAFLI
INNGANGUR

1. gr.
Orðskýringar.

Eftirtalin orð skulu hafa þá merkingu, sem að neðan greinir, þar sem þau koma fyrir í samningi þessum:

1) „Ríkisstjórnin" merkir ríkisstjórn Íslands.
2) „Íslenska ríkið" merkir lýðveldið Ísland.
3) „ES" merkir Elkem-Spigerverket a/s, sem er norskt hlutafélag, er hefur aðalaðsetur sitt að Middelthunsgate 27, Osló, Noregi.
4) „Dótturfélag ES" merkir sérhvert hlutafélag, nú eða síðar, þar sem meira en 50% hlutabréfa með venjulegum atkvæðisrétti eru í eigu ES á þeim tíma.
5) „Járnblendifélagið" merkir Íslenska Járnblendifélagið hf., sem er íslenskt hlutafélag, er hefur aðalaðsetur að Grundartanga í Skilmannahreppi í Borgarfjarðarsýslu.
6) „Landsvirkjun" merkir Landsvirkjun, sem er sjálfstætt fyrirtæki í sameign íslenska ríkisins og Reykjavíkurborgar og hefur aðalaðsetur að Suðurlandsbraut 14, Reykjavík.
7) „Fesil" merkir A/S Fesil & Co., sem er norskt hlutafélag í eigu ES og fjögurra annarra norskra ferrosilikonframleiðenda, er hefur aðalaðsetur að Briskebyveien 48, Osló, Noregi.
8) „Union Carbide" merkir Union Carbide Corporation, sem er hlutafélag stofnað að lögum New York-ríkis og hefur aðalaðsetur að 270 Park Avenue, New York, New York, Bandaríkjum Norður-Ameríku.
9) „Heimildarlögin" merkir lög frá Alþingi nr. 10 26. apríl 1975, er heimilað hafa stofnun Járnblendifélagsins, svo sem þau verða samþykkt af Alþingi með þeim breytingum, sem um ræðir í 1. og 2. málsgr. 23. gr. samnings þessa.
10) „Hluthafarnir" merkir ríkisstjórnina og ES.
11) „Kísiljárn" merkir 75% kísiljárn og aðrar tegundir af kísiljárni, þar sem kísilinnihald er 95% hið mesta og 45% hið minnsta.
12) „Verksmiðjulóðin" merkir eignarland það, sem leigja ber Járnblendifélaginu við Grundartanga í Skilmannahreppi í Borgarfjarðarsýslu, þar sem byggja á iðjuver Járnblendifélagsins.
13) „Lóðarleigusamningurinn" merkir leigusamning þann, sem gera ber um leigu á verksmiðjulóðinni til Járnblendifélagsins.
14) „Verksmiðjan" merkir iðjuver það til framleiðslu á kísiljárni ásamt tilheyrandi mannvirkjum, sem Járnblendifélagið mun reisa á verksmiðjulóðinni og við hana, eins og það er að gerð og búnaði á hverjum tíma.
15) „Hafnarsamningurinn" merkir samning þann, er heimili Járnblendifélaginu afnot af aðliggjandi höfn við verksmiðjulóðina.
16) „Tæknisamningurinn" merkir samning þann milli ES og Járnblendifélagsins, sem fjalli um (a) afhendingu af hálfu ES á rafbræðsluofni og tilheyrandi búnaði til fyrsta áfanga verksmiðjunnar, ásamt kauprétti á öðrum ofni sömu gerðar og stærðar, (b) framsal af hálfu ES á tæknikunnáttu varðandi hönnun, verkfræðileg atriði og rekstur í sambandi við framleiðslu á kísiljárni, (c) reglubundna tækniaðstoð af hálfu ES varðandi framleiðslu á kísiljárni, og (d) byggingarstjórnun, er ES leggi til í sambandi við skipulagningu, byggingu og uppsetningu verksmiðjunnar í samvinnu við Járnblendifélagið.
17) „Sölusamningurinn" merkir samning þann milli ES og Járnblendifélagsins, sem fjalli um sölu á framleiðsluvörum Járnblendifélagsins.

18) „Fyrsti viðauki við rafmagnssamninginn“ merkir samning þann milli Landsvirkjunar og Járnblendifélagsins, er fjalli um breytingu á tilteknum ákvæðum rafmagnssamnings frá 28. maí 1975 milli þessara aðila.
19) „Rafmagnssamningurinn“ merkir samning milli Landsvirkjunar og Járnblendifélagsins dags. 28. maí 1975, sem fjallar um afhendingu Landsvirkjunar á raforku til reksturs verksmiðjunnar, eins og honum er breytt með fyrsta viðauka við rafmagnssamninginn.
20) „Fyrsti afhendingardagur rafmagns“ merkir dag þann, sem svo er nefndur í 1. málsgr. 5. gr. rafmagnssamningsins og ákvarðaður eins og þar greinir, sem sá dagur, er Járnblendifélagið væntir þess að verða reiðubúið til að taka við rafmagni til reglubundinnar starfrækslu á fyrsta bræðsluofni verksmiðjunnar.

II. KAFLI
JÁRNBLENDIFÉLAGIÐ

2. gr.
Staða og skipulag félagsins.

1) Járnblendifélagið hefur verið löglega stofnað sem íslenskt hlutafélag og skal áfram vera skrásett í Skilmannahreppi í Borgarfjarðarsýslu.
2) Tilgangur Járnblendifélagsins er að byggja, eiga og reka verksmiðju á Íslandi til framleiðslu á kísiljárni, að vinna að sölu á kísiljárni og að hafa um hönd alla starfsemi eða viðskipti, sem atvinnurekstur þessi þarfnast eða honum fylgir.
3) Um eignarhald, stofnun, rekstur og stjórn Járnblendifélagsins skal fara að íslenskum lögum, heimildarlögunum, samningi þessum og samningum þeim og öðrum skjölum, sem honum eru til fullnustu.
4) Stjórn Járnblendifélagsins skal skipuð sjö mönnum, er hluthafar kjósa hlutfallskosningu á aðalfundi til árs í senn, að tiltölu við hlutafjáreign sína, ásamt jafnmörgum varamönnum.
5) Hlutabréf Járnblendifélagsins skulu vera almenn nafnbréf með atkvæðisrétti, skráð og útgefin á nöfn viðkomandi hluthafa, og skulu veita hverjum hluthafa forkaupsrétt að öllum og sérhverjum síðari aukningarhlutum Járnblendifélagsins, hvort sem er af sama eða öðrum flokki eða nafnverði, í hlutfalli við hlutafjáreign sína.
6) Að því áskildu, sem mælt er í 7., 8. og 9. málsgrein þessarar greinar, skulu hlutabréf í Járnblendifélaginu eigi framseljanleg án undanfarandi samþykkis allrar stjórnar félagsins, og framsal hluthafa á hlutabréfunum ennfremur vera háð forkaupsrétti af hálfu hins eða hinna hluthafanna í hlutfalli við hlutafjáreign þeirra.
7) Ef svo fer eftir að meira en 15 ár eru liðin frá fyrsta afhendingardegi rafmagns, að ES óskar að selja hlutabréf sín í Járnblendifélaginu, öll eða að hluta, þar með talin hlutabréf í eigu dótturfélaga ES, hefur ríkisstjórnin rétt og skyldu til að kaupa hluti þá, sem ES býður fram, á verði, sem löggiltu endurskoðendafirma, er aðilarnir verða skriflega ásáttir um, er falið að ákveða. Ríkisstjórnin skal eiga kost á að greiða andvirði hlutanna með jöfnum árlegum afborgunum yfir fimm ára tímabil með þeim vöxtum, sem almennt gilda um venjulega viðskiptavíxla samkvæmt opinberri ákvörðun Seðlabanka Íslands.
8) Ef svo fer eftir að meira en 15 ár eru liðin frá fyrsta afhendingardegi rafmagns, að ríkisstjórnin óskar að selja hlutabréf sín í Járnblendifélaginu þriðja aðila, öll eða að hluta, skal ES eiga forkaupsrétt að þeim hlutabréfum, enda sé ES hluthafi í Járnblendifélaginu á þeim tíma. Skal ES í því tilviki hafa níutíu daga frest til ákvörðunar um að kaupa þau hlutabréf ríkisins, sem um er að ræða, frá því að ES fær í hendur skriflega tilkynningu frá ríkisstjórninni þess efnis, að hún hafi áhuga á raunhæfu tilboði í hlutabréfin. Ber

þar að segja greinargóð skil á efni tilboðsins og geta um nafn og heimili tilboðsgjafans. Ef ES lætur hjá líða að póstleggja til ríkisstjórnarinnar á nefndum níutíu daga fresti tilkynningu um, að ES neyti forkaupsréttar síns að hlutabréfunum, skal ríkisstjórninni frjálst að selja hlutabréfin hinum umgetna þriðja aðila, og þá einungis með þeim kjörum og skilmálum, sem lýst var í tilkynningu ríkisstjórnarinnar til ES.

9) Þrátt fyrir ákvæði 6. málsgreinar þessarar greinar skal heimilt að framselja hlutabréf í Járnblendifélaginu í eigu ES til dótturfélaga ES og þeirra á meðal, og úr hendi þeirra til ES, en þó með því skilyrði, að sérhver framsalshafi afhendi stjórn Járnblendifélagsins skriflegt samþykki sitt við ákvæðum og skilmálum samnings þessa, sölusamningsins og tæknisamningsins, og við því að vera bundinn af þeim, eftir því sem við getur átt.

10) Eigi skal heimilt að leggja nein veðbönd á nokkur hlutabréf Járnblendifélagsins án undanfarandi samþykkis allrar stjórnar félagsins.

11) Ákvæði 2. og 4. greinar í samningi þessum skulu leysa af hólmi samsvarandi ákvæði 2., 3., 7. og 9. greinar í stofnsamningi Járnblendifélagsins, er hafa ekki frekara gildi. Ef misræmi reynist milli ákvæða samnings þessa og ákvæða í stofnsamningi eða samþykktum Járnblendifélagsins, skulu ákvæði samnings þessa ráða.

12) Samþykktum Járnblendifélagsins skal breyta eins og lýst er á fylgiskjali I með samningi þessum, þannig að þær verði í samræmi við ákvæði þessarar greinar og önnur viðeigandi ákvæði samnings þessa. Aðilarnir eru sammála um að láta kveðja til aukafundar í Járnblendifélaginu í Reykjavík til þess að koma fram umræddum breytingum á samþykktunum með samhljóða atkvæðum sínum. Á þeim fundi skal ES kjósa þrjá aðalmenn og varamenn í stjórn Járnblendifélagsins ásamt einum endurskoðanda, er gegni embætti til aðalfundar á árinu 1977. Aukafundinn ber að halda án tafar eftir að samningur þessi hefur verið undirritaður, enda hafi skilyrði þau, sem vísað er til í stafliðum (g), (h) og (i) í 1. málsgrein 23. greinar samnings þessa jafnframt verið uppfyllt.

3. gr.
Slit fyrri samninga og núverandi fjárhagsstaða.

1) Ríkisstjórnin, Járnblendifélagið og Union Carbide hafa lokið öllum aðgerðum í sambandi við úrsögn Union Carbide úr Járnblendifélaginu, sem vísað er til í inngangi samnings þessa, og hefur úrsögnin verið leidd til lykta með fullu samkomulagi milli aðila. Meðal annars hafa Járnblendifélagið og Union Carbide slitið öllum samningum sín í milli og leyst hvort annað undan öllum skuldbindingum samkvæmt þeim, og á hvorugt þeirra neinar kröfur á hendur hinu, fjárhagslegar eða af öðru tagi, að frátalinni skuldbindingu Járnblendifélagsins um að nota ekki né opinbera tæknilegar upplýsingar, er Union Carbide lét því í té samkvæmt samningi þeirra um framsal á tæknikunnáttu.

2) Járnblendifélagið hefur samið um slit á öllum samningum varðandi útvegun á efni og tækjum og vinnu eða verkfræðiþjónustu fyrir verksmiðjuna, er gerðir höfðu verið fram til 30. júní 1976, að frátöldum samningum varðandi undirbúningsframkvæmdir á verksmiðjulóðinni, og er ekki háð neinum skuldbindingum samkvæmt slíkum samningum umfram það, sem lýst er í efnahagsreikningi Járnblendifélagsins miðað við þann dag.

3) Járnblendifélagið og Landsvirkjun hafa náð fullnaðarsamkomulagi um afleiðingar þeirra breytinga, sem Járnblendifélagið hefur gert á áætluninni um byggingartíma verksmiðjunnar, og greiðslum þeim, sem inna ber af hendi til Landsvirkjunar af þessu tilefni, er að fullu lýst í efnahagsreikningi Járnblendifélagsins miðað við 30. júní 1976.

4) Kaup ES á hlutabréfum í Járnblendifélaginu samkvæmt samningi þessum eru gerð á grundvelli efnahagsreiknings Járnblendifélagsins, sem stjórn félagsins

hefur látið gera miðað við 30. júní 1976 og fylgir samningi þessum sem fylgiskjal II. Ríkisstjórnin ábyrgist, að Járnblendifélagið hafi undir höndum eignir þær, sem taldar eru í þeim efnahagsreikningi, og sé ekki háð neinum öðrum skuldbindingum en þar koma fram.

4. gr.

Hlutafé og kaup ES á hlutabréfum.

1) Stofnhlutafé Járnblendifélagsins skal vera jafnvirði tuttugu og fjögurra milljóna bandaríkjadala ($24 000 000) í íslenskum krónum, eins og ákveðið var við stofnun félagsins. Ríkisstjórnin hefur skrifað sig fyrir fimmtíu og fimm hundraðshlutum (55%) af hlutafénu ($ 13 200 000), og hefur þegar greitt jafnvirði 26% af hlutafjárloforði sínu ($3 432 000). Að auki hefur ríkisstjórnin fengið í hendur frá Union Carbide réttindi yfir greiddum hlutafjárskírteinum, er svara 26% af afgangi stofnhlutafjárins ($2 808 000), og hefur látið Járnblendifélaginu eftir til ráðstöfunar þau hlutabréf, sem skírteini þessi taka til, eins og vitnað er til í inngangi samnings þessa.
2) Með samningi þessum skrifar ES sig fyrir fjörutíu og fimm hundraðshlutum (45%) af stofnhlutafé Járnblendifélagsins ($ 10 800 000) með þeim skilmálum, sem kveðið er á í þessari grein. Hlutafjárloforð þetta tekur meðal annars til hlutabréfa þeirra, sem hlutafjárskírteini þau, er Union Carbide átti áður, svara til, og skulu þau hlutafjárskírteini hér eftir vera ógild.
3) Í skiptum fyrir hlutabréf að samanlögðu nafnverði sem nemur jafnvirði þriggja milljóna og tvö hundruð þúsunda bandaríkjadala ($ 3 200 000) af hlutafjárloforði sínu skal ES framselja til Járnblendifélagsins þá tæknikunnáttu og þekkingu varðandi hönnun, verkfræðileg atriði og rekstur, sem nauðsynleg er til að byggja og reka þau mannvirki verksmiðjunnar, sem ætluð eru til framleiðslu á kísiljárni, eins og nánar segir í tæknisamningnum. Hlutabréf þessi skulu vera fullnaðargreiðsla fyrir tæknikunnáttuframlag þetta, en verð þess hefur verið ákveðið á grundvelli verðmætis á frjálsum markaði. ES leggur fram afganginn af hlutafjárloforði sínu í reiðufé, og skal það vera jafnvirði sjö milljóna og sex hundruð þúsunda bandaríkjadala ($7 600 000).
4) Innan þrjátíu daga frá gildistöku samnings þessa skal ES hafa greitt Járnblendifélaginu að fullu jafngildi 26% af framlagi sínu í reiðufé ($1 976 000), sem skal innt af hendi eftir kaupgengi bandaríkjadals samkvæmt hinni opinberu gengisskráningu Seðlabanka Íslands á greiðsludegi. Um leið og greiðslunni er lokið skal ES einnig talið hafa greitt 26% af verðmæti tækniframlags síns samkvæmt 3. málsgr. þessarar greinar ($ 832 000).
5) Ríkisstjórnin og ES greiða þá 74 af hundraði, er þá verða eftir af hlutafjárloforðum þeirra, á árunum 1977—1979, eftir því sem stjórn Járnblendifélagsins ákveður. Greiðslurnar skulu inntar af hendi á grundvelli eftirfarandi áætlunar, en stjórn Járnblendifélagsins hefur þó heimild til að breyta henni eftir því, sem fjárþarfir félagsins krefjast:

	Ríkisstjórnin	ES-reiðufé	ES-tækniframlag
Á árinu 1977	$ 4 400 000	$ 2 533 000	$ 1 067 000
Á árinu 1978	$ 4 950 000	$ 2 850 000	$ 1 200 000
Á árinu 1979	$ 418 000	$ 241 000	$ 101 000
Samtals	$ 9 768 000	$ 5 624 000	$ 2 368 000

Framlög hvers árs skulu hlutahafarnir greiða samhliða eftir réttum hlutföllum sín í milli á þeim gjalddögum, sem stjórn Járnblendifélagsins tiltekur, þó þannig, að eftir greiðslu sé kallað með 30 daga fyrirvara hið skemmsta hverju sinni. Gildir þetta einnig um andvirði tækniframlagsins samkvæmt 3. málsgr. þessarar greinar, þannig að tiltölulegur hluti af því skal teljast greiddur sam-

hliða hverri greiðslu í reiðufé frá ES. Stjórn Járnblendifélagsins skal gefa út bráðabirgðaskírteini fyrir hverri framlagsgreiðslu.

6) Hluthöfunum er heimilt að greiða framlög sín í íslenskum krónum eða í bandaríkjadölum eða öðrum gjaldmiðli, sem fullnægir ákvæðum 13. gr. samnings þessa, í Reykjavík eða á öðrum stöðum, sem Járnblendifélagið samþykkir, og með peningayfirfærslum eða með skuldajöfnuði, sem hluthafarnir kunna að eiga löglegan rétt til að framkvæma. Sérhver greiðsla í öðrum gjaldmiðli en bandaríkjadölum skal vera nægjanleg að fjárhæð til þess að skila þeirri upphæð í bandaríkjadölum, sem stjórn Járnblendifélagsins hefur tiltekið við viðkomandi innköllun, á þeim stað og tíma, þar sem yfirfærsla til Járnblendifélagsins eða uppgjör við það fer fram. Andvirði greiðslunnar skal bókfært hjá Járnblendifélaginu í íslenskum krónum miðað við kaupgengi bandaríkjadals gagnvart íslenskri krónu samkvæmt hinni opinberu gengisskráningu Seðlabanka Íslands á þeim degi, sem greiðslan er yfirfærð. Andvirði samhliða hluta af tækniframlagi ES samkvæmt 3. málsgr. þessarar greinar í íslenskum krónum skal reiknað á sama hátt.

7) Eins og fram kemur í stofnsamningi og samþykktum Járnblendifélagsins hefur nafnverð stofnhlutafjár Járnblendifélagsins, sem hluthafarnir hafa skrifað sig fyrir eins og skýrt er frá hér að framan ($ 24 000 000), í öndverðu verið ákveðið sem íslenskar kr. 3 614 400 000, í samræmi við kaupgengi bandaríkjadals gagnvart krónunni hinn 28. apríl 1975 samkvæmt gengisskráningu Seðlabanka Íslands (1:150,60). Fari svo vegna gengisbreytinga, að heildarandvirði greiddra hlutafjárframlaga í krónum verði hærra en samanlagt nafnverð þeirra hlutabréfa, sem hluthafarnir hafa skráð sig fyrir, skal nafnverð á hlutafé Járnblendifélagsins í krónum hækkað sem mismuninum nemur. Hefur stjórn Járnblendifélagsins heimild til að framkvæma þá hækkun við lok greiðslutímabils hlutafjárloforðanna. Verði heildarandvirði greiðslnanna hins vegar lægra en hið samanlagða nafnverð af sömu ástæðum, munu hluthafarnir beita sér fyrir lækkun á hlutafé félagsins sem því svarar, nema báðir verði ásáttir um aðra ráðstöfun á málinu. Mismuninum við hækkun eða lækkun á virði hlutafjárins í íslenskum krónum skal jafnað milli hluthafanna í hlutfalli við skráðar skuldbindingar þeirra (55:45), og skal útgáfa hlutabréfa í stað bráðabirgðaskírteina verða í samræmi við þetta.

5. gr.

Fjármögnun með lánsfé.

1) Fjár þess, sem með þarf til viðbótar hlutafé Járnblendifélagsins til þess að ljúka við byggingu verksmiðjunnar að þeirri afkastagetu, sem ráðgerð er í 7. grein samnings þessa, og tryggja hæfilegt rekstrarfé í upphafi starfrækslu verksmiðjunnar, skal aflað með lánum, sem Járnblendifélagið tekur í þeim tilgangi, eftir því sem unnt er. Lánskjör á fé þessu og lántökustaðir skulu háðir samþykki hluthafa Járnblendifélagsins, sem ber að aðstoða félagið sameiginlega í samningum við væntanlega lánveitendur. Um samþykki þetta skal ekki synjað að ástæðulausu.

2) Hluthafarnir eru sammála um, að lántökur Járnblendifélagsins frá þriðja aðila í þeim tilgangi, sem um ræðir í 1. málsgr. þessarar greinar, megi ekki nema minna en jafnvirði 320 milljóna norskra króna að samanlögðum höfuðstól til að upphæðin geti talist fullnægjandi. Hluthafarnir telja það nauðsynlegt skilyrði fyrir því að hefja framkvæmdir að afla í byrjun bindandi fyrirheita frá fjármálastofnunum, einni eða fleirum, sem geta veitt fjárfestingarlán til langs eða miðlungi langs tíma, um að leggja Járnblendifélaginu til lán, er svara þessu lágmarki, á byggingartíma verksmiðjunnar.

3) Til þess að greiða fyrir lántökum frá þriðja aðila í þeim tilgangi, sem um getur í 1. málsgr. þessarar greinar, taka hluthafarnir hér með að sér að sjá

Járnblendifélaginu fyrir fjármagni með hluthafalánum, sem gangi á eftir lánum frá öðrum lánardrottnum að því er varðar vaxtagreiðslur og endurgreiðslur á höfuðstól. Lán þessi skulu að svo stöddu ákvarðast sem 44 milljónir norskra króna hið minnsta að samanlögðum höfuðstól og ekki vera til ráðstöfunar fyrr en að liðnum greiðslutíma hlutafjárloforða, sem um ræðir í 5. málsgr. 4. greinar. Vextir af lánum þessum skulu vera í samræmi við venjulega vexti á lánamarkaðnum á hverjum tíma af lánum með sambærilegum greiðslutíma, nema um annað verði samið milli hluthafanna.

4) Öll fjárhagsaðstoð hluthafa Járnblendifélagsins í þeim tilgangi, sem um ræðir í 1. málsgr. þessarar greinar (að meðtöldum þeim lánum, sem um er fjallað í 3. málsgr.), skal innt af hendi af hvorum fyrir sig í hlutfalli við hlutafjáreign þeirra (55:45), nema um annað verði samið á þeim tíma.

5) Fyrir utan fjáröflun í þeim tilgangi, sem um ræðir í 1. málsgr. þessarar greinar, skal öll lánsfjáröflun til fjárfestingar og í öðru skyni háð undanfarandi samþykki ⅔ hluta stjórnar Járnblendifélagsins, nema um sé að ræða bankafyrirgreiðslu til skamms tíma eða viðskiptaskuldir, sem stofnað er til í venjulegum rekstri.

III. KAFLI
REKSTUR

6. gr.
Aðrir samningar.

1) Hluthafarnir skulu hlutast til um, að Járnblendifélagið undirriti eftirfarandi samninga svo fljótt sem unnt er og með skilmálum, sem báðir verða ásáttir um:

a) Tæknisamninginn við ES, í samræmi við 11. grein samnings þessa.
b) Sölusamninginn við ES, í samræmi við 12. grein samnings þessa.
c) Fyrsta viðauka við rafmagnssamninginn við Landsvirkjun. Rafmagnssamningurinn skal tryggja nægjanlegt rafmagn til reksturs fyrsta og annars áfanga verksmiðjunnar.
d) Leigulóðarsamninginn við ríkissjóð. Leigulóðarsamningurinn skal tryggja félaginu verksmiðjulóð, er sé nægilega stór til að rúma ekki færri en fjóra bræðsluofna, ásamt nauðsynlegum réttindum Járnblendifélagsins til stöðugrar vatnsöflunar, er nægi til rekstursþarfa félagsins, svo og varðandi aðstöðu til þess að losna við hvers konar úrgangsefni.
e) Hafnarsamninginn við Hafnarsjóð Grundartangahafnar. Í hafnarsamningnum skal kveðið á um byggingu á hæfilegri hafnaraðstöðu við Grundartanga, er verði tilbúin til notkunar þegar rekstur hefst í verksmiðjunni.

Ríkisstjórnin og ES skulu undirrita ofangreinda samninga eða staðfesta samþykki sitt við þeim með undirskrift sinni, eftir því sem við á um hvern þeirra.

2) Hluthöfunum ber að aðstoða Járnblendifélagið við útvegun á þeim vegum á staðinn, tengivegum, þjónustu og annarri aðstöðu, sem ekki er þegar fyrir hendi, og nauðsynleg kann að vera fyrir hagkvæma byggingu og rekstur verksmiðjunnar og þá geymslu og flutninga, sem félagið hefur með höndum, með sanngjörnum kjörum og skilmálum.

7. gr.
Byrjun framkvæmda.

1) Um leið og samningur þessi hefur tekið gildi í samræmi við 23. grein skal Járnblendifélagið þegar hefjast handa um að byggja verksmiðjuna og öll mannvirki, sem nauðsynleg eru og viðeigandi í sambandi við hana, og koma verksmiðjunni af stað til framleiðslu í verslunarskyni í samræmi við nánari ákvæði

þessarar greinar. Allar aðgerðir í þeim tilgangi fyrir gildistöku þessa samnings skulu háðar samþykki ríkisstjórnarinnar og ES og þeim takmörkunum, sem þau kunna að koma sér saman um.

2) Verksmiðjuna skal í upphafi byggja í tveimur áföngum og verði í fyrsta áfanga bræðsluofn með 30MW málraun fyrir 75% kísiljárn, en áætluð afkastageta hans er sem svarar 25 000 lestum á ári af söluhæfu kísiljárni, ásamt fylgibúnaði fyrir tvo bræðsluofna. Áætla skal að taka fyrsta bræðsluofninn í notkun á fyrsta afhendingardegi rafmagns eða fyrir þann dag. Ljúka ber við fyrsta áfanga verksmiðjunnar og útvega allar vélar, búnað, þjónustu, aðföng og aðstöðu, sem með þarf til að gera Járnblendifélaginu kleift að byrja starfrækslu verksmiðjunnar í verslunarskyni, svo fljótt sem unnt er.

3) Í öðrum áfanga verksmiðjunnar skal vera einn bræðsluofn fyrir 75% kísiljárn með eigi minna en 30MW málraun, en áætluð afkastageta hans er eigi minni en 25 000 lestir á ári af söluhæfu kísiljárni. Áætla skal að taka þennan annan bræðsluofn í notkun á öðrum afhendingardegi rafmagns, eins og hann verður ákvarðaður samkvæmt 1. málsgr. 5. gr. rafmagnssamningsins, eða fyrir þann dag. Lokaákvörðun um stærð bræðsluofnsins skal háð samþykki hluthafanna.

4) Járnblendifélagið skal gera alla samninga, sem gera þarf varðandi hönnun, byggingu, tækjabúnað, aðföng og prófun verksmiðjunnar. Járnblendifélagið skal semja við ES um afhendingu tækjabúnaðar í sambandi við fyrsta bræðsluofn verksmiðjunnar samkvæmt 1. kafla tæknisamningsins. Járnblendifélagið og ES skulu á svipaðan hátt gera samning um kaup frá ES á tækjabúnaði í sambandi við annan bræðsluofn verksmiðjunnar með skilmálum, sem háðir skulu samþykki ríkisstjórnarinnar. Verð og aðrir samningsskilmálar fyrir afhendingu tækjabúnaðar frá ES fyrir fyrsta og annan bræðsluofn verksmiðjunnar skulu vera sanngjarnir og samkeppnishæfir og ákveðnir á grundvelli samninga milli óháðra aðila, með réttmætri hliðsjón af tækniframlaginu til Járnblendifélagsins samkvæmt 2. kafla tæknisamningsins.

8. gr.
Rekstur.

1) Eftir að framleiðsla í verslunarskyni er hafin, skal Járnblendifélagið halda framleiðslugetu hinna ýmsu áfanga verksmiðjunnar í horfi og framleiða kísiljárn í þeim mæli, sem æskilegur er í tæknilegu og efnahagslegu tilliti miðað við aðstæður á hverjum tíma. Framleiðslunni skal hagað í samræmi við þann grundvöll, sem lagður er með tæknisamningnum og sölusamningnum, í öllum atriðum sem við á.

2) Járnblendifélagið skal starfrækt með bestu hagsmuni hluthafa þess, starfsmanna og hins íslenska þjóðfélags fyrir augum.

3) Öllum nettóhagnaði Járnblendifélagsins, sem eigi þarf að verja til endurgreiðslu á lánum og eigi þarf eðlilega á að halda sem varasjóði, rekstrarfé eða til fjárfestingar, eða fyrir starfsemi félagsins og í viðskiptum þess, skal ráðstafað til arðsútborgunar og hann greiddur hluthöfum Járnblendifélagsins, eða lagður til hliðar til síðari greiðslu til hluthafa.

9. gr.
Umhverfis- og öryggismál.

1) Járnblendifélaginu ber að gera varúðarráðstafanir til að varna tjóni á umhverfi verksmiðjunnar af hennar völdum, og hanna mannvirki verksmiðjunnar þannig, að þau fari sem best í umhverfinu.

2) Í samræmi við 11. gr. heimildarlaganna er verið að gera líffræðilega athugun á umhverfi verksmiðjunnar á kostnað Járnblendifélagsins, með hliðsjón af tillögum náttúruverndarráðs, þannig að fylgjast megi með áhrifum verksmiðj-

unnar á lífríkið. Athuguninni skal lokið áður en framleiðsla hefst í verksmiðjunni.

3) Hönnun verksmiðjunnar, bygging og rekstur skulu í öllu vera í samræmi við núgildandi og síðari lög og reglugerðir á Íslandi varðandi mengunarvarnir og náttúruvernd og öryggi, heilbrigði og hreinlæti á vinnustað, og þá staðla, sem settir eru samkvæmt lögum þessum og reglugerðum.
4) Í samræmi við ákvæði þessarar greinar hefur Járnblendifélagið sótt um starfsleyfi frá heilbrigðis- og tryggingamálaráðuneytinu. Járnblendifélagið skal leitast við að afla þess leyfis með skilmálum, sem hluthafarnir geta fallist á, svo fljótt sem unnt er.

10. gr.

Starfsfólk.

1) Starfsmenn, sem ES eða dótturfélög ES leggja Járnblendifélaginu til eða láta starfa að efndum á skuldbindingum sínum samkvæmt samningi þessum og tæknisamningnum, þurfa ekki að vera íslenskir ríkisborgarar né eiga búsetu á Íslandi.
2) Við verksmiðjuna skal starfa samstarfsnefnd skipuð þremur fulltrúum frá hvorum, stjórn Járnblendifélagsins og starfsliði þess, ásamt jafnmörgum varamönnum. Hlutverk samstarfsnefndar er að efla samvinnu Járnblendifélagsins og starfsliðs þess, vera báðum til ráðuneytis og gera tillögur um bættan aðbúnað, heilbrigði og öryggi starfsliðs og hagkvæmni í rekstri fyrirtækisins.

11. gr.

Tæknileg aðstoð.

1) ES skal láta Járnblendifélaginu í té nauðsynlega tæknilega þekkingu og reynslu til þess að gera Járnblendifélaginu kleift að takast á hendur að byggja og reka verksmiðjuna og framleiða kísiljárn í verksmiðjunni, með framsali á tæknikunnáttu og með reglubundnum ráðleggingum og aðstoð eins og kveðið er á í 2. og 3. kafla tæknisamningsins og með þeim skilmálum, sem þar greinir.
2) ES skal ennfremur leggja Járnblendifélaginu til eftirfarandi, eins og mælt er um í 1. og 4. kafla tæknisamningsins og með þeim skilmálum, sem þar greinir:
   a) Tækjabúnað þann, sem heyrir til fyrsta bræðsluofni verksmiðjunnar, ásamt fylgitækjum, og teikningar og verklýsingar fyrir verksmiðjuna, svo og kauprétt á öðrum bræðsluofni sömu gerðar og stærðar.
   b) Byggingarstjórnarþjónustu við skipulagningu, byggingu og uppsetningu verksmiðjunnar, í samráði við Járnblendifélagið.
3) Að áskildum ákvæðum tæknisamningsins skal sú þekking, þjónusta og önnur aðstoð, sem ES lætur Járnblendifélaginu í té, vera innt af hendi á þann hátt, sem best þjónar hagsmunum Járnblendifélagsins að öllu leyti.

12. gr.

Markaðsmál.

1) Sölu á öllu kísiljárni, sem Járnblendifélagið framleiðir í verksmiðjunni, ber að stunda á þeim grundvelli, sem mælt er um í þessari grein, að áskildum frekari ákvæðum sölusamningsins. ES skal hafa með höndum einkaumboð fyrir Járnblendifélagið til sölu á þessu kísiljárni, að undanskildu kísiljárni, sem selt er á Íslandi til innanlandsnota. Sem einkaumboðsaðili er ES ávallt skuldbundið til þess að gera sitt ítrasta í samræmi við bestu viðskipta- og söluhætti til að vinna að sölu á kísiljárni frá verksmiðjunni og nota til þess sömu atorku og beitt er við sölu á kísiljárni, sem framleitt er í eigin verksmiðjum ES í Noregi.
2) Sala á kísiljárni, sem Járnblendifélagið framleiðir í verksmiðjunni, skal fara fram gegnum sama sölukerfi og ES notar á hverjum tíma við sölu á eigin kísiljárnsframleiðslu og njóta jafnstöðu við þá framleiðslu í eftirfarandi tilliti:

a) Nettó FOB verð til verksmiðju skal vera hið sama fyrir kísiljárn af sama gæðaflokki, að áskilinni leiðréttingu vegna mismunar, sem um kann að vera að ræða á flutningskostnaði frá verksmiðju til kaupanda.

b) Nettó FOB verð til verksmiðju skal ákvarðað út frá brúttóverði til kaupanda, þannig að frá sé dreginn flutningskostnaður frá verksmiðju til kaupanda og sölukostnaður svo sem kostnaður við rekstur á söluskrifstofum, laun umboðsmanna og sölustjórnunarkostnaður. Þessi flutnings- og sölukostnaður skal reiknaður á meðaltalsgrundvelli samkvæmt þeirri meginreglu, að hver verksmiðja skuli bera tiltölulegan hluta hans.

c) Niðurjöfnun á vörusendingum á þeim tímabilum, þegar ekki má búast við að unnt sé að selja alla framleiðsluna vegna neikvæðra aðstæðna á markaðnum. Vörusendingar á þessum tímabilum skulu skornar niður í hlutfalli við reiknaða afkastagetu Járnblendifélagsins og reiknaða afkastagetu ES.

3) Að því er varðar niðurjöfnun á vörusendingum milli ES og Járnblendifélagsins, eins og vísað er til í 2. málsgr. þessarar greinar, skal hin reiknaða afkastageta ES ákvörðuð árlega fyrir hvert komandi almanaksár á grundvelli meðalársframleiðslu á söluhæfu kísiljárni hjá ES á næstliðnum fjórum almanaksárum, í fyrsta sinn miðað við byrjun þess almanaksárs, er fyrsti bræðsluofn verksmiðjunnar er tekinn til reglubundinnar starfrækslu. Afkastagetan skal reiknuð sem heildarframleiðsla að frádregnum framleiðsluvörum, sem afhentar eru til notkunar í eigin vinnsluverksmiðjum ES eða verksmiðjum, sem dótturfélög ES eiga og reka. Hin reiknaða afkastageta Járnblendifélagsins skal ákvörðuð á sama hátt frá og með fyrsta árinu eftir að fjögur full almanaksár eru liðin frá því að annar bræðsluofn verksmiðjunnar er tekinn til reglubundinnar starfrækslu, og skal hún reiknuð sem heildarframleiðsla að frádregnum framleiðsluvörum, sem seldar eru á Íslandi til innanlandsnota. Á tímabilinu fram að því ári skal hin reiknaða afkastageta ákvörðuð eftir bráðabirgðareglum með vísan til þeirra daga, er fyrsti og annar bræðsluofn verksmiðjunnar verða teknir til reglubundinnar starfrækslu, svo sem nánar er mælt um í sölusamningnum. Í sölusamningnum skal jafnframt kveðið á um bráðabirgðareglur, er beita skuli í því tilviki, að ES eða Járnblendifélagið byggi eða eignist nýja bræðsluofna.

4) Í því skyni að styrkja stöðu Járnblendifélagsins á fyrstu starfsárum verksmiðjunnar ábyrgist ES, að á tímabilinu fram til 30. júní 1982 skuli sala á kísiljárni frá verksmiðjunni á hverju almanaksári ekki vera minni en sem nemur eftirtöldu lágmarksframleiðslumagni, enda nái verksmiðjan þessu framleiðslumarki og hafi að auki komið upp framleiðsluvörubirgðum í eftirtöldu magni við lok ársins, sem um er að ræða:

	Sala	Birgðir
a) Frá þeim degi, er fyrsti bræðsluofn verksmiðjunnar er tekinn til reglubundinnar starfrækslu	20 000 tonn/ári	4 000 tonn
b) Frá þeim degi, er annar bræðsluofn verksmiðjunnar er tekinn til reglubundinnar starfrækslu	35 000 tonn/ári	7 000 tonn

5) Allt vörumagn, sem reikna þarf samkvæmt 3. og 4. málsgr. þessarar greinar, skal reiknað hlutfallslega fyrir brot úr almanaksári (nema birgðir samkv. 4. málsgr.) og jafnframt umreiknað í kísiljárn með 75% kísilinnihaldi eftir því sem nánar er mælt um í sölusamningnum. Þegar rætt er um reiknaða afkastagetu ES og eigin kísiljárnsframleiðslu eða framleiðsluvörur ES í sambandi við þessa grein, er hvarvetna átt við afkastagetu, framleiðslu og framleiðsluvörur kísiljárnverksmiðja, sem ES á að öllu leyti eða að hluta í Noregi eða öðrum löndum utan Íslands, en þá jafnan að því áskildu, að sala á kísiljárni frá viðkomandi verksmiðju fari fram gegnum sama sölukerfi og sala frá kísiljárnverksmiðjum ES í Noregi, sem það á að öllu leyti.

6) Til endurgjalds fyrir umboðsmennsku þá fyrir Járnblendifélagið, sem ES tekur að sér, og jafnstöðu þá, sem Járnblendifélaginu er veitt samkvæmt sölusamningnum, skal Járnblendifélagið greiða ES jöfnunargjald að fjárhæð fjörutíu (40) norskar krónur fyrir hverja lest af kísiljárni (miðað við 75% kísilinnihald), sem seld er frá verksmiðjunni, svo sem nánar er á kveðið í sölusamningnum. Jöfnunargjald þetta ber að greiða frá því að starfræksla hefst í verksmiðjunni og út gildistíma sölusamningsins.

7) Sem einkaumboðsaðila ber ES að halda Járnblendifélaginu svo vel upplýstu sem unnt er um ástand á markaðnum fyrir kísiljárn, og að meta sölugetuna bæði til skamms og langs tíma. Við gerð framleiðslu- og söluáætlana og eftirfarandi endurskoðun þeirra skulu ES og Járnblendifélagið vinna saman í þeim tilgangi að komast að hagkvæmasta skipulagi frá sjónarmiði starfseminnar í heild. ES skal senda Járnblendifélaginu mánaðarlegar skýrslur um framleiðslu, vörusendingar og birgðir hjá eigin kísiljárnverksmiðjum sínum og um magn það, sem selt hefur verið á hinum ýmsu mörkuðum. Eftir ársfjórðung hvern skal ES senda Járnblendifélaginu skýrslu um þau nettó FOB verð, sem náðst hafa á ársfjórðungnum, ásamt markaðsskýrslu um helstu markaði fyrir kísiljárn. ES ber að öðru leyti að veita Járnblendifélaginu jafnóðum upplýsingar um meiriháttar breytingar á markaðsástandi. Allar markaðsupplýsingar, sem Járnblendifélagið fær frá ES eða sölufyrirtækjum þeim, sem ES notar, skulu einvörðungu vera til notkunar fyrir Járnblendifélagið sjálft og eigi látnar uppi við utanaðkomandi aðila.

8) Járnblendifélagið skal jafnan eiga rétt á að láta óháðan löggiltan endurskoðanda, sem það tilnefnir sjálft, kanna skjöl og bækur ES til sannprófunar á þeim upplýsingum, sem ES hefur veitt um sölu og framleiðslu.

9) ES skal eiga rétt til að fela sölu á kísiljárni því, sem Járnblendifélagið framleiðir, í hendur Fesil eða svipuðu sölufyrirtæki, sem ekki er rekið í ágóðaskyni, enda annist þetta sama sölufyrirtæki um sölu á framleiðslu kísiljárnverksmiðja þeirra í Noregi, sem eru í eigu ES að öllu leyti. Sú tilhögun skal ekki valda neinni breytingu á afstöðunni milli ES og Járnblendifélagsins, og einkum skal ákvörðunin á nettó FOB verði til Járnblendifélagsins haldast í samræmi við þær meginreglur, sem um ræðir í stafliðum a) og b) í 2. málsgr. þessarar greinar.

IV. KAFLI
FJÁRMÁLAÁKVÆÐI

13. gr.
Gjaldeyrismál.

1) Greiðslur af hálfu ES til Járnblendifélagsins á kaupverði hlutabréfa í félaginu og annars samkvæmt samningi þessum mega fara fram í þeim frjálsum gjaldeyri og á þann venjulegan hátt um peningasendingar, sem ES kýs. Venjuleg íslensk banka- og yfirfærslugjöld, sem við eiga eftir atvikum, skulu gilda um þessar greiðslur í samræmi við venjulegar bankareglur. Ef greiðsla er innt af hendi til einhvers staðar utan Íslands, er óskylt að greiða af henni íslensk yfirfærslugjöld. Ákvæði þessi skulu gilda um allar greiðslur af framangreindu tagi, sem ES kann að hlutast til um, að einhver dótturfélög þess greiði fyrir eigin hönd eða fyrir hönd ES.

2) Greiðslur til ES á arði, útlögðu fé, eða annars samkvæmt samningi þessum og samkvæmt tæknisamningnum eða sölusamningnum mega fara fram í norskum krónum eða þeim öðrum frjálsum gjaldeyri og á þann venjulegan hátt um slíkar peningasendingar, sem ES kann að kjósa, og skulu íslensk banka- og yfirfærslugjöld, sem um þær gilda, vera í samræmi við venjulegar bankareglur. Ef greiðsla er innt frá stað utan Íslands, er óskylt að greiða af henni íslensk yfirfærslugjöld.

14. gr.
Sköttun Járnblendifélagsins.

1) Járnblendifélagið skal greiða tekjuskatt og eignarskatt og önnur opinber gjöld, sem almennt eru á lögð á Íslandi, eftir þeim reglum, sem um þau gilda samkvæmt lögum á hverjum tíma, nema að því leyti, sem mælt er á annan veg í þessari grein og 16. grein, sbr. 7. og 9. grein heimildarlaganna.
2) Ef íslenskum lagareglum um tekjuskatt og eignarskatt eða önnur opinber gjöld er breytt frá því, sem í gildi var hinn 26. apríl 1975, skal Járnblendifélagið jafnan eiga sama rétt og aðrir íslenskir aðilar, sem hafa hliðstætt rekstrarform og stunda hliðstæða starfsemi, til að njóta þeirra hlunninda, sem um er að ræða eftir hinum breyttu reglum, og skal félaginu ekki íþyngt með álögum umfram þessa aðila. Með hliðstæðri starfsemi í þessu sambandi skal telja orkufrekan iðnað og annan meiriháttar framleiðsluiðnað rekinn af aðilum, sem háðir eru almennum skattalögum á Íslandi á viðkomandi starfssviði, en þó að undanskildum iðnaði, sem sérstaklega er helgaður vinnslu íslenskra sjávarafurða og landbúnaðarafurða.
3) Eftirfarandi reglur skulu gilda gagnvart Járnblendifélaginu að því er varðar skatta á nettótekjur og aðra skatta, sem að neðan greinir, án tillits til breytinga, sem verða kunna á almennum íslenskum lögum um þá skatta:

   a) Járnblendifélaginu skal jafnan heimilt að halda varasjóð, myndaðan af skattfrjálsum framlögum, að því marki, sem um ræðir í 2. málsgr. 17. greinar tekjuskattslaga, sem í gildi voru hinn 26. apríl 1975 (lög nr. 68/1971, með breytingum skv. lögum nr. 7/1972 og öðrum áorðnum breytingum), og eftir þeim reglum, sem gilda um slíkan varasjóð samkvæmt þeim lögum.
   b) Járnblendifélaginu skal jafnan heimilt að draga frá hreinum tekjum sínum á ári hverju sem svarar allt að 10% af nafnverði hlutafjár þess með sama hætti og um getur í 1. málsgr. 17. greinar tekjuskattslaga, sem í gildi voru hinn 26. apríl 1975. Má sá frádráttur vera fyrir fjárhæðum, er félagið borgar út jafnóðum sem arð á því ári, og/eða fjárhæðum, er félagið leggur til hliðar á árinu í sjóð til fjárfestingar og rekstursþarfa. Úr sjóði þeim, sem lagður er til hliðar samkvæmt ákvæði þessu, má síðar úthluta arði og greiða hann, án þess að slíkt skerði rétt félagsins til frádráttar vegna útborgaðs arðs á því ári, er greiðsla fer fram.
   c) Járnblendifélaginu skal jafnan heimilt að auka hlutafé sitt með útgáfu jöfnunarhlutabréfa án þess að nafnverð þeirra teljist til skattskyldra tekna hjá hluthöfum þess, innan þeirra marka, sem um ræðir í 2. málsgr. D-liðs 1. málsgr. 7. gr. tekjuskattslaga, er í gildi voru hinn 26. apríl 1975.
   d) Járnblendifélagið skal greiða árlegt landsútsvar, er nemi 0,5% hið mesta af rekstrarútgjöldum þess næstliðið almanaksár samkvæmt ákvæðum íslenskra skattalaga (þar með taldar fyrningar og vöru- og efnisnotkun), þó ekki af hærri upphæð en sem nemi brúttótekjum félagsins á árinu. Verður landsútsvarið lagt á atvinnurekstur félagsins sem heild og kemur í stað aðstöðugjalds á þann rekstur samkvæmt V. kafla laga nr. 8/1972, um tekjustofna sveitarfélaga, og annarra gjalda, er leysa kynnu aðstöðugjaldið af hólmi.

15. gr.
Um skattskyldu ES á Íslandi.

1) Um skattskyldu ES sem hluthafa í Járnblendifélaginu og að öðru leyti í sambandi við starfsemi þess samkvæmt samningi þessum, tæknisamningnum eða sölusamningnum skal fara eftir ákvæðum samnings milli Íslands og Noregs um að komast hjá tvísköttun, eins og hann er í gildi á hverjum tíma. Jafnframt skulu

eftirfarandi reglur gilda gagnvart ES án tillits til breytinga á íslenskum skattalögum, sbr. 8. gr. heimildarlaganna, svo og gagnvart dótturfélögum ES, eftir því sem við á:

a) Tekjuskattur ES á arð af hlutafjáreign þess í Járnblendifélaginu, sem kann að vera skattskyldur samkvæmt tekjuskattslögum miðað við 26. apríl 1975 eða síðari lögum, skal vera 5% — fimm af hundraði — nema lögin eða milliríkjasamningur milli Íslands og Noregs kveði á um lægra gjald, enda eigi ES þá ekki minna en sem svarar 10% af útistandandi hlutafé Járnblendifélagsins. Ber Járnblendifélaginu að halda skatti þessum eftir við útborgun arðsins og skila honum til hlutaðeigandi yfirvalda á greiðsluárinu. Í þessu sambandi ber að meðhöndla úthlutun á verðmætum til ES við slit á félaginu eða sölu á hlutabréfum sem innlausn á hlutabréfum, og skal ágóði til ES, sem um er að ræða, metinn sem tekjur af innlausninni og skattlagður sem arður.

b) ES skal ekki talið hafa fasta starfsstöð á Íslandi vegna umgetinna tengsla sinna við Járnblendifélagið, og greiðslur til ES í formi þjónustugjalda, sölulauna, umboðslauna, leyfisgjalda og vaxta skulu ekki háð sköttun á Íslandi. Hið sama skal gilda um greiðslur fyrir tækjabúnað samkvæmt tæknisamningnum.

16. gr.
Innflutningsgjöld og söluskattur.

1) Innflutningur af hálfu Járnblendifélagsins á byggingarefni, vélum og búnaði og öðrum fjárfestingarvörum og varahlutum til verksmiðjunnar og reksturs hennar og tengdra mannvirkja, skal undanþeginn íslenskum aðflutningsgjöldum og söluskatti á innflutning. Ríkisstjórnin mun einnig fella niður eða endurgreiða aðflutningsgjöld og/eða söluskatt af efni og þjónustu, sem keypt er innanlands vegna byggingar verksmiðjunnar, innan þeirra marka, sem fjármálaráðuneytið ákveður á hverjum tíma á grundvelli heimildarlaganna.
2) Innflutningur af hálfu Járnblendifélagsins á hráefnum og rekstrarvörum, sem beinlínis eru notaðar í framleiðslu á útflutningsvörum frá verksmiðjunni, skal undanþeginn tollum á innflutning og útflutning og söluskatti á Íslandi, svo og sala til útlanda á framleiðsluvörum félagsins.
3) Undanþágur þær, sem kveðið er á um í 1. og 2. málsgr. þessarar greinar, skulu skilgreindar nánar með reglum, sem fjármálaráðuneytið gefur út, og skal ráðuneytið jafnframt gefa út fyrirmæli um þær verklagsreglur, sem Járnblendifélaginu og verktökum þess og efnisseljendum ber að fylgja til að fá undanþáguna í hverju tilviki.
4) Raforka, sem afhent er til reksturs verksmiðjunnar, skal undanþegin íslenskum söluskatti og verðjöfnunargjaldi á raforku og öllum öðrum sköttum eða gjöldum, sem álögð eru á Íslandi nú eða síðar á afhendingu, kaup, notkun eða neyslu rafmagns.
5) Ákvæði 1. og 4. málsgr. þessarar greinar skulu gilda um verksmiðjuna eins og hún er byggð og rekin á grundvelli rafmagnssamningsins, svo sem honum er breytt með fyrsta viðauka við rafmagnssamninginn í samræmi við 1. málsgr. 23. greinar samnings þessa. Ef svo fer, að verksmiðjan verði stækkuð á grundvelli frekari breytinga á rafmagnssamningnum eða frekari rafmagnsafhendingar, sem Járnblendifélagið semur um með öðrum hætti, mun ríkisstjórnin ákveða á þeim tíma, hvort ákvæðin skuli gilda um þá stækkun og að hve miklu leyti.

V. KAFLI
FYRIRHEIT

17. gr.
Ríkisstjórnin.

1) Ríkisstjórnin skal gera allar ráðstafanir, sem á hennar valdi eru, til að hlutast til um, að Járnblendifélagið efni skuldbindingar sínar samkvæmt samningi þessum, tæknisamningnum og sölusamningnum, fljótt og samviskusamlega í samræmi við ákvæði þeirra.
2) Ríkisstjórnin skal gera þær ráðstafanir, sem á hennar valdi eru og nauðsynlegar eru og viðeigandi samkvæmt íslenskum lögum, til að framkvæma samning þennan, heimildarlögin og samninga þá og önnur skjöl, sem honum eru til fullnustu, til að gera ES og öðrum aðilum að samningunum kleift að rækja hinar ýmsu skuldbindingar sínar samkvæmt þeim, og til að tryggja, að síðari tíma löggjöf fari ekki í bága við þá.
3) Ríkisstjórnin mun gera allar ráðstafanir, sem á hennar valdi eru og nauðsynlegar eru og viðeigandi samkvæmt íslenskum lögum, til verndar ES og eignum, réttindum og starfsliði þess, sem á hverjum tíma er á Íslandi eða háð íslenskri lögsögu, og til að tryggja ES tafarlausar og fullar bætur fyrir og vegna allra þeirra eigna eða réttinda, sem skert kunna að verða eða það kann að verða svipt fyrir tilstilli ríkisstjórnarinnar eða einhverrar stjórnardeildar eða stofnunar hennar eða íslenska ríkisins.

18. gr.
ES.

1) ES skal efna hinar ýmsu skuldbindingar sínar samkvæmt samningi þessum, tæknisamningnum og sölusamningnum, fljótt og samviskusamlega í samræmi við ákvæði þeirra. ES skal hlutast til um, að dótturfélög ES, sem kynnu að taka á sig skuldbindingar samkvæmt umræddum samningum eða á annan hátt gagnvart Járnblendifélaginu eða ríkisstjórninni, efni þær skuldbindingar sínar á sama hátt.

19. gr.
Ýmis ákvæði.

1) Samningur þessi og samningar þeir og önnur skjöl, sem honum eru til fullnustu, eru til þess ætluð að veita, staðfesta og vernda hin ýmsu réttindi, heimildir, eignir og hagsmuni ríkisstjórnarinnar, íslenska ríkisins, ES, dótturfélaga ES, Landsvirkjunar og Járnblendifélagsins, nema hið gagnstæða sé sérstaklega tekið fram.
2) Að frátöldu því, sem segir í 22. gr., skulu engin ákvæði samnings þessa eða samninga þeirra og annarra skjala, sem honum eru til fullnustu, valda því eða verða skýrð þannig, að ES eða dótturfélög ES verði talin háð annarri lögsögu en Noregs eða stunda atvinnu annars staðar en í því landi, nema þegar ES eða dótturfélag ES vinnur verkfræðivinnu á verksmiðjulóðinni.
3) Enda þótt hið gagnstæða kynni að felast í samningi þessum, eða í þeim samningum og öðrum skjölum, sem honum eru til fullnustu, skal ES eigi þurfa að brjóta eða eiga á hættu að brjóta nokkur lög, reglur, fyrirmæli eða reglugerðir konungsríkisins Noregs eða nokkurrar stofnunar þess eða dómstóls þar í landi. Hið sama skal eiga við um dótturfélög ES gagnvart þeim þjóðlöndum, þar sem þau eru skrásett eða reka atvinnu.

VI. KAFLI
LÖG OG LAUSN DEILUMÁLA

20. gr.
Lög þau, sem fara skal eftir.

1) Um skýringu, túlkun og framkvæmd samnings þessa, tæknisamningsins og sölusamningsins skal fara og ráðast eftir íslenskum lögum.

21. gr.
Viðurkenndir textar.

1) Samningur þessi er gerður bæði á íslensku og ensku, og skulu báðir þeir textar vera viðurkenndir og jafnir að gildi og þýðingu. Tæknisamningurinn og sölusamningurinn skulu báðir gerðir á ensku, og skal sá texti vera hinn viðurkenndi texti þeirra.
2) Samningur þessi, tæknisamningurinn og sölusamningurinn skulu hver um sig undirritaðir og afhentir af samningsaðilum í þremur eintökum af hverjum viðurkenndum texta. Hvert slíkt eintak, sem verið hefur réttilega undirritað og afhent af samningsaðilum, skal vera viðurkennt frumrit og jafnt að gildi á við önnur sams konar eintök, er einnig hafa verið réttilega undirrituð og afhent af samningsaðilum.
3) Þær enskar eða norskar útgáfur, sem ES kann að óska eftir af stofnsamningi og samþykktum Járnblendifélagsins og þeim öðrum samningum og skjölum, sem samningi þessum eru til fullnustu eða til er vísað í honum, skulu gerðar af Járnblendifélaginu. Hið sama skal gilda um íslenskar útgáfur af tæknisamningnum eða sölusamningnum, sem ríkisstjórnin kann að óska eftir.

22. gr.
Deilumál.

1) Ef svo fer á þeim tíma, sem samningur þessi, tæknisamningurinn og sölusamningurinn, eða einhver þeirra, eru í gildi, eða síðar, að ágreiningur eða kröfumál rís af einhverjum samninganna eða í sambandi við þá, skýringu þeirra, merkingu, gildi eða framkvæmd, réttindi eða skyldur samkvæmt þeim, eða efndir eða vanefndir á einhverju af ákvæðum þeirra, skulu viðkomandi aðilar að þeim samningum, sem ágreiningurinn eða kröfumálið hefur risið af, freista þess að leysa málið án tafar með samkomulagi sín í milli.
2) Ef aðilum að ágreiningi eða kröfumáli, sem um getur í 1. málsgr. þessarar greinar, mistekst af einhverjum ástæðum að leysa málið skjótlega með samkomulagi, er hverjum málsaðila heimilt að vísa málinu til ríkisstjórnarinnar og ES til lausnar á því með samkomulagi milli ríkisstjórnarinnar og ES. Jafnframt þessu er ríkisstjórninni og ES, hvenær sem er, heimilt að krefjast þess, að sérhverjum slíkum ágreiningi eða kröfumáli verði vísað af aðilum málsins til ríkisstjórnarinnar og ES til lausnar með samkomulagi þeirra í milli
3) Ef ríkisstjórninni og ES tekst ekki af einhverjum ástæðum að leysa með samkomulagi einhvern ágreining eða kröfumál, sem um getur í 1. málsgr. þessarar greinar, skal málinu vísað til dómstóla eins og mælt er um hér á eftir.
4) Ríkisstjórnin og ES samþykkja hér með, að bæjarþing Reykjavíkur skuli eiga fulla lögsögu varðandi sérhvern ágreining eða kröfu, sem um getur í 1. málsgr. þessarar greinar, að áskildu málskoti til Hæstaréttar eftir því, sem heimilt er að lögum. Járnblendifélagið og dótturfélög ES fallast á þessa lögsögu á sama hátt með samþykki sínu við samningi þessum.

5) ES og dótturfélög ES skulu hvert um sig tilnefna skriflega fyrirsvarsmann búsettan á Íslandi, er hafi fullt umboð til að taka við stefnu fyrir þeirra hönd fyrir dómstóla á Íslandi í hverju máli, sem skotið er til þeirra dómstóla í samræmi við 4. málsgr. þessarar greinar, og sérhver slík stefna skal teljast nægilega til lykta leidd er hún hefur verið birt þessum fyrirsvarsmanni á þeim fresti, er lög mæla.

6) Hvers konar mót af hálfu ES eða dótturfélaga ES fyrir íslenskum dómstóli samkvæmt ákvæðum þessarar greinar skal vera og teljast sérstakt mót í þeim tilgangi, sem þar er um að ræða, og skal ekki valda því, að ES eða dótturfélög þess verði annars háð íslenskri lögsögu.

VII. KAFLI
ÝMIS ÁKVÆÐI

23. gr.
Gildistími samningsins.

1) Samningur þessi skal öðlast gildi þann dag, er ríkisstjórnin og ES hafa undirritað hann og Alþingi hefur samþykkt heimildarlögin af nýju með þeim breytingum, sem taldar eru viðeigandi til þess að tryggja gildi allra ákvæða þessa samnings, og jafnframt að því tilskildu, að samningar þeir, sem taldir eru í stafliðum (a) til og með (e) hér að neðan, hafi verið undirritaðir eða samþykktir í því formi, sem ríkisstjórnin og ES samþykkja, og að þeim aðgerðum, sem vísað er til í stafliðum (f) til og með (i) hér að neðan, hafi verið lokið á grundvelli, sem ríkisstjórnin og ES telja fullnægjandi:

   a) Tæknisamningurinn.
   b) Sölusamningurinn.
   c) Fyrsti viðauki við rafmagnssamninginn.
   d) Lóðarleigusamningurinn.
   e) Helstu ákvæði hafnarsamningsins.
   f) Breytingar á samþykktum Járnblendifélagsins.
   g) Útgáfa heilbrigðis- og tryggingamálaráðuneytisins á starfsleyfi til handa Járnblendifélaginu.
   h) Útgáfa Noregsbanka á gjaldeyrisleyfi til handa ES.
   i) Staðfesting af hálfu fjármálastofnana á fyrirheitum um að veita Járnblendifélaginu lán eins og um ræðir í 2. málsgr. 5. gr. samnings þessa.

2) Gildistökudagur samnings þessa, svo sem hann er ákveðinn eftir 1. málsgr. þessarar greinar, skal tiltekinn skriflega og staðfestur með undirskrift ríkisstjórnarinnar og ES. Ef breytingarnar á heimildarlögunum hafa ekki verið samþykktar og þeim málefnum, sem um ræðir í stafliðum (a) til og með (i) í 1. málsgr. þessarar greinar, hefur ekki verið ráðið til lykta í öllum meginatriðum með þeim hætti, sem ríkisstjórnin og ES geta sætt sig við, innan þriggja mánaða frá undirskriftardegi samnings þessa, skal samningur þessi ekki öðlast gildi, nema ríkisstjórnin og ES semji skriflega um annað sín í milli.

3) Frá og með gildistökudegi samnings þessa samkvæmt 1. og 2. málsgr. þessarar greinar skal samningur þessi haldast í gildi meðan í gildi eru tæknisamningurinn og sölusamningurinn og aðrir samningar milli ES eða dótturfélaga ES og Járnblendifélagsins, sem gerðir eru í þeirra stað eða í svipuðum tilgangi og ríkisstjórnin kann að samþykkja, svo og rafmagnssamningurinn, eða meðan einhverjir þessara samninga eru í gildi, og svo lengi sem ES (eða framsalshafi ES skv. 9. málsgr. 2. gr. eða 26. gr. samnings þessa) er hluthafi í Járnblendifélaginu eða lánardrottinn Járnblendifélagsins vegna hluthafalána eða einhverra svipaðra skuldbindinga eða er aðili að samningum við ríkisstjórnina, sem gerðir eru samningi þessum til

fullnustu, allt eftir því, sem við kann að þurfa vegna þeirra hagsmuna, sem samningi þessum er ætlað að staðfesta og vernda í hverju tilviki.

4) Ákvæði 14., 15. og 16. greinar samnings þessa skulu haldast í gildi um hinn upphaflega samningstíma rafmagnssamningsins og sölusamningsins, sem vísað er til í 7. og 9. málsgr. þessarar greinar, og um þann viðbótartíma annars hvors þessara samninga eða annarra samninga, er leysa þá af hólmi, sem ríkisstjórnin kann að ákveða við samningsframlenginguna eða samningsskiptin. Ef hinn tilgreindi gildistími nefndra ákvæða rennur út, skulu þau eigi að síður gilda áfram að því leyti, sem nauðsynlegt er til að ná tilgangi þeirra varðandi hagsmuni, sem skapast hafa á gildistíma þeirra.

5) Hinn óákveðni gildistími samnings þessa skal hvorki verða til að lengja né breyta á annan hátt neinum gildistíma, sem tilgreindur er í nokkrum öðrum samningum milli ríkisstjórnarinnar, ES, dótturfélaga ES, Járnblendifélagsins og Landsvirkjunar, eftir því sem við á.

6) Svo fremi, að eigi verði skriflega samið um annað milli ríkisstjórnarinnar og ES, skal 3. kafli tæknisamningsins vera í gildi í fimmtán (15) ár frá fyrsta afhendingardegi rafmagns til verksmiðjunnar.

7) Sölusamningurinn skal haldast í gildi meðan ES er hluthafi í Járnblendifélaginu, en þó ekki í lengri tíma en tuttugu (20) ár frá fyrsta afhendingardegi rafmagns til verksmiðjunnar. Innan fimmtán (15) ára frá fyrsta afhendingardegi rafmagns skulu ríkisstjórnin og ES þó hafa lokið viðræðum um framlengingu á sölusamningnum um eigi minna en tíu (10) ára skeið frá ofangreindum lokadegi hans, með skilmálum, sem báðir geti fellt sig við.

8) Ef sölusamningurinn rennur út, eða gildistíma hans lýkur á annan hátt, og ríkisstjórnin og/eða Járnblendifélagið, eftir því sem við á, æskja þess, að einhver annar aðili en þau sjálf selji framleiðsluvöru Járnblendifélagsins í útflutningssölu frá Íslandi, skal ríkisstjórnin veita, eða sjá til þess, eftir því sem í hennar valdi stendur, að Járnblendifélagið veiti, ES tækifæri til að fá þá samninga, sem ríkisstjórnin, eða eftir atvikum Járnblendifélagið, mundi veita viðvíkjandi útflutningssölu á framleiðsluvörum Járnblendifélagsins, með eigi lakari kjörum og skilmálum en öðrum á að bjóða, áður en öðrum eru gerð nokkur bindandi skilorðslaus tilboð eða veittur samningur.

9) Rafmagnssamningurinn skal haldast í gildi um tuttugu (20) ára skeið frá fyrsta afhendingardegi rafmagns til verksmiðjunnar. Innan fimmtán (15) ára frá fyrsta afhendingardegi rafmagns skulu Landsvirkjun, Járnblendifélagið og hluthafarnir þó hafa lokið viðræðum um framlengingu á rafmagnssamningnum um eigi minna en tíu (10) ára skeið frá ofangreindum lokadegi hans, með skilmálum, sem þessir aðilar geti fellt sig við.

24. gr.

Breytingar og uppsögn.

1) Heimilt er að breyta eða segja upp samningi þessum, tæknisamningnum og sölusamningnum hvenær sem er, hvort heldur er að hluta eða öllu leyti, en einungis með skriflegum samningi, sem réttilega er undirritaður og afhentur bæði af hálfu ríkisstjórnarinnar og ES, svo og Járnblendifélagsins, eftir því sem við á, og að áskildu samþykki Alþingis, ef tilskilið væri samþykki þess í því tilviki, sem um er að ræða.

2) Samningur þessi, heimildarlögin og þeir samningar og önnur skjöl, sem honum eru til fullnustu, skulu koma í stað allra fyrri samninga og viljayfirlýsinga. Frá og með þeim degi, sem samningur þessi tekur gildi, skal hvorugur aðilanna vera bundinn af neinum undanfarandi bréfaskiptum eða viljayfirlýsingum eða af neinu, sem eigi er skriflegt og undirritað af þeim aðila, sem af því skal bundinn, eða felst í heimildarlögunum.

25. gr.
Óviðráðanleg öfl.

1) Ríkisstjórnin og eftir atvikum ES, Járnblendifélagið og dótturfélög ES skulu ekki bera ábyrgð á neinum drætti eða vanefnd samkvæmt samningi þessum, ef dráttur inn eða vanefndin stafar af hernaði, eða af efnahagslegu umróti samfara honum; innflutnings- eða útflutningsbanni; skorti á vinnuafli, hráefni eða öðrum vörum, framleiðslutækjum eða flutningum; af vinnudeilum; hvers konar borgaralegum óeirðum; aðgerðum stjórnvalda eða hernaðaryfirvalda; eldsvoða; flóðum; jarðskjálftum; eldgosum; eða af nokkurri annarri ástæðu, hverju nafni sem nefnist, sem er óviðráðanleg þeim aðila, sem sagður er hafa vanefnt eða valdið drætti, og í öllum slíkum tilfellum skal sá aðili, sem vanefnt hefur eða valdið drætti, hefja efndir að nýju svo fljótt sem unnt er, og aðilunum hverjum um sig skal heimilt að grípa til allra aðgerða, er samrýmast samningi þessum, til að forða eða draga úr óhagstæðum áhrifum slíkrar vanefndar eða dráttar. Framanritað skal á sama hátt gilda um alla samninga, sem gerðir eru til fullnustu samningi þessum, þar sem ekki eru ákvæði um óviðráðanleg öfl.
2) Áskilið er og samþykkt, að gagnvart samningi þessum skuli allar aðgerðir íslenska ríkisins og hinna ýmsu stofnana þess taldar vera á valdi ríkisstjórnarinnar, nema ríkisstjórnin geti óvefengjanlega sannað hið gagnstæða.

26. gr.
Framsal.

1) Samningur þessi verður hvorki framseldur með viljayfirlýsingu samningsaðila né fyrir tilverknað lagaákvæða, nema til komi áður skriflegt samþykki gagnaðilans í formi breytingar á samningi þessum samkvæmt 1. málsgr. 24. greinar samningsins.
2) Ákvæði 1. málsgr. þessarar greinar skulu ekki verða eða vera talin því til fyrirstöðu, að ES framselji samning þennan einhverju dótturfélaga sinna, að einhverju eða öllu leyti, hvenær sem er, en þó þannig, að ES ber áður að takast á hendur skilorðslaust gagnvart ríkisstjórninni að ábyrgjast fullar og samviskusamlegar efndir af hendi sérhvers slíks framsalshafa.

27. gr.
Tilkynningar.

1) Allar tilkynningar, sem leyft er eða skylt er að senda samkvæmt samningi þessum, skulu vera skriflegar, og hafi viðtakandi ekki fallist á aðra aðferð, þá skulu þær sendar með símskeyti, er verði staðfest með ábyrgðarbréfi í flugpósti, eða sendandi sjálfur afhenda þær viðtakanda, á þann stað, sem tilgreindur er við nafn hans:

Ríkisstjórnin	Iðnaðarráðherra, Reykjavík, Íslandi.
ES	Elkem-Spigerverket a/s, Middelthunsgate 27, Osló, Noregi.

2) Hvorum samningsaðila er hvenær sem er heimilt að senda hinum aðilanum skriflega tilkynningu um breytingu á heimilisfangi í því tilliti, sem um ræðir í þessari grein.

28. gr.
Ýmislegt.

1) Hinir ýmsu titlar eða fyrirsagnir hinna ýmsu kafla, greina og málsgreina þessa samnings eru eingöngu til hagræðis við tilvísun og skipta eigi máli um skýringu eða túlkun á samningnum.

FRAMANRITUÐU TIL STAÐFESTU hefur samningur þessi verið undirritaður af hálfu ríkisstjórnarinnar og ES miðað við þann dag, er í upphafi greinir.

Fyrir RÍKISSTJÓRN ÍSLANDS

Gunnar Thoroddsen
iðnaðarráðherra

Fyrir ELKEM-SPIGERVERKET A/S

Karl Lorck
forstjóri

Gjört í Reykjavík 11. maí 1977.

Kristján Eldjárn.
(L. S.)

Gunnar Thoroddsen.

10. maí 1977. Nr. 19.

LÖG

um heimild til að selja Húseiningum h/f húsnæði Tunnuverksmiðja ríkisins á Siglufirði.

FORSETI ÍSLANDS
gjörir kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og ég staðfest þau með samþykki mínu:

1. gr.

Ríkisstjórninni er heimilt að selja Húseiningum h/f húsnæði Tunnuverksmiðja ríkisins á Siglufirði fyrir það verð, sem um semst, eða að mati dómkvaddra manna.

2. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Gjört í Reykjavík 10. maí 1977.

Kristján Eldjárn.
(L. S.)

Matthías Bjarnason.